

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова приймальної комісії
Рівненського державного
гуманітарного університету
Оксана МЕДВІДЕНКО
27 березня 2025 р.

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
А4 «СЕРЕДНЯ ОСВІТА (МИСТЕЦТВО. МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО)»**
для вступників на навчання для здобуття ступеня бакалавра
на основі НРК 6, НРК 7 та для вступників,
які не менше одного року здобувають ступінь бакалавра

Схвалено вченою радою факультету музичного мистецтва
Протокол №3 від 27 березня 2025 р.

Голова вченої ради
факультету музичного мистецтва

Ярослав СВЕРЛЮК

Схвалено навчально-методичною комісією факультету музичного мистецтва
Протокол №3 від 26 березня 2025 р.

Голова методичної комісії
факультету музичного мистецтва РДГУ

Мирослав ФИЛИПЧУК

Голова предметної атестаційної комісії

Ярослав СВЕРЛЮК

Розробники: Тетяна КРИЖАНОВСЬКА,
Оксана ГУМІНСЬКА

Програма фахового іспиту зі спеціальності А4 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво) для вступників на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі НРК6, НРК7 та для вступників, які не менше одного року здобувають ступінь бакалавра / Т. І. Крижановська, О. О. Гумінська. Рівне: РДГУ, 2024. 7 с.

Розробники:

доцент, кандидат педагогічних наук, зав. кафедри музикознавства, фольклору та музичної освіти РДГУ Тетяна КРИЖАНОВСЬКА,

доцент, кандидат педагогічних наук кафедри музикознавства, фольклору та музичної освіти РДГУ Оксана ГУМІНСЬКА

Рецензент:

доцент, кандидат педагогічних наук, зав. кафедри вокально-хорового мистецтва РДГУ Ігор ГРИГОРЧУК

Програма фахового випробовування зі спеціальності А4 «Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)» для вступників на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі НРК 6, НРК 7 та для вступників, які не менше одного року здобувають рівень бакалавра, визначає вимоги до рівня підготовки вступників, зміст основних освітніх компетентностей, критерії оцінювання знань вступників, список рекомендованої літератури, інформаційний ресурс.

*Розглянуто на засіданні кафедри музикознавства, фольклору та музичної освіти
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол від 13 березня 2025 р. №4).*

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ЗМІСТ ФАХОВОГО ІСПИТУ	4
1. Виконання музичних творів	4
1.1 Інструментальні різнохарактерні твори	4
1.2 Вокальний твір	4
2. Перелік питань з елементарної теорії музики	4
2.1 Музичний звук як фізичне явище.	4
2.2 Нотне письмо. Його складові елементи.	4
2.3 Метро – ритм, його складові елементи: метр, такт, ритм. Розмір, види.	4
2.4 Музичний лад. Види ладів. Мажорні та мінорні ладо-тональності.	5
2.5 Лади народної музики: будова та використання.	5
2.6 Інтервал. Консонуючі та дисонуючі інтервали.	5
2.7 Інтервали в ладу.	5
2.8 Акорд, тризвук. Види акордів. Види тризвуків.	5
2.9 Тризвуки на ступенях ладу.	5
2.10 Септакорди. Види. Обернення септакордів. Домінантовий септакорд.	5
2.11 Мелодія. Головні елементи будови музичної мови: мотив, фраза, речення. Каденція.	5
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ	6
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	7
ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС	7

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фахове випробування проводиться з метою перевірки та оцінювання здібностей вступника до навчання за спеціальністю А4 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво) та подальшої професійної діяльності. Важливим є виявлення вступників, спроможних під час навчання у РДГУ досягти відповідного професійного рівня підготовки та отримати необхідні фахові компетентності для подальшої професійної діяльності у сфері музичної освіти, зокрема, культурної компетентності, необхідних для художньо-творчого самовираження, розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні.

Вступники повинні мати музичні здібності, необхідні знання у галузі музичного мистецтва.

Під час фахового випробування вступник повинен виявити:

- знання основ теорії музики;
- уміння грамотно і виразно виконувати різні за жанром, характером, стилем, формою інструментальні твори;
- уміння грамотно і виразно виконувати пісенний твір.

Порядок проведення вступного випробування. Вступне випробування проводиться згідно з розкладом, складеним приймальною комісією Рівненського державного гуманітарного університету. Допуск вступників до вступного випробування здійснюється за умови наявності аркуша результатів вступних випробувань та документа, що засвідчує особу (паспорт). Фахове випробування проводиться згідно з розкладом, складеним приймальною комісією РДГУ. Фахове випробування проводиться в усній формі, що передбачає надання відповідей на питання екзаменаційних білетів. Вступник отримує тільки один комплект екзаменаційних завдань, заміна завдань не дозволяється. Екзаменаційні білети складаються відповідно до програми, друкуються на спеціальних бланках за встановленим зразком та затверджуються головою приймальної комісії Рівненського державного гуманітарного університету. Під час фахового випробування вступник має право звернутися до екзаменаторів з проханням щодо уточнення умов завдань. Натомість вступнику не дозволяється користуватися сторонніми джерелами інформації (електронними, друкowanymi, рукописними) та порушувати 5 процедуру проходження фахового випробування, що може бути причиною для відсторонення вступника від вступних випробувань. Під час фахового випробування не дозволяється порушувати тишу, спілкуватися з іншими вступниками, користуватися електронними, друкowanymi, рукописними інформаційними джерелами. Для письмового запису відповідей на екзаменаційні завдання використовуються аркуші усної відповіді відповідного зразка. Після внесення вступником відповіді до зазначеного аркушу він ставить під нею свій підпис, що підтверджується підписами голови та екзаменаторами фахової атестаційної комісії. На проведення фахового випробування в усній формі відведено 0,25 год. на одного вступника.

Порядок оцінювання відповідей вступників. Оцінювання відповіді вступників на вступному випробуванні здійснюється членами фахової атестаційної комісії, призначеної згідно з наказом ректора. Оцінки відповіді кожного вступника визначаються за 200-бальною шкалою: «відмінно» відповідає 180-200 балам; «добре» відповідає 150-179 балам; «задовільно» відповідає 100-149 балам; «незадовільно» відповідає 0-99 балам.

Фахове випробування включає:

1. Питання з елементарної теорії музики

2. Виконання музичного твору.

Виконання пісенного твору.

Вступники виконують

- два інструментальні різнохарактерні твори (демонстрація грамотності, виразності, технічності виконання);
- пісенний твір (демонстрація вокальних даних, образності виконання);

Вступники виявляють

- знання основ елементарної теорії музики.

Перелік питань та зміст курсу «Елементарна теорія музики»

1. Музичний звук як фізичне явище.

Звук. Види. Звуки музичні та шумові: спільності, відмінності. Механізм виникнення музичного звуку. Властивості музичного звуку. Властивості музичного звука: висота, сила, тривалість, тембр. Природа властивостей музичного звука, їх виразове значення. Обертоновий звукоряд як основа тембрового забарвлення.

2. Нотне письмо. Його складові елементи.

Нотопис як форма письмової фіксації музики. Види нотації. Нотний стан, ключі, нотні та альтераційні знаки, їх правопис. Одноголосна та багатоголосна партитура.

3. Метро-ритм, його складові елементи: метр, такт, ритм. Розмір: види.

Метро-ритм: сутність поняття, характеристика його елементів. Значення метроритму в музиці. Види музичних метрів. Ритм як організація музичних тривалостей. Такт. Розмір як його числовий вираз. Види. Норми групування.

Поняття про музичний розмір. Види розмірів: прості, складні, змішані, перемінні.

Ритм як організація музичних тривалостей. Такт. Розмір як його числовий вираз. Види. Норми групування.

4. Музичний лад. Види ладів. Мажорні та мінорні ладо-тональності.

Ладова система, її головні складові: ступінь, звукоряд, функційні зв'язки. Ладова функційність ступенів мажору та мінору. Тоніка як центральний елемент ладотональності. Стійкі та нестійкі ступені ладу. Класифікація ладів. Мажорні та мінорні ладотональності. Різновиди мажору та мінору. Квінтове коло ладотональностей. Взаємозв'язок мажорних та мінорних тональностей: паралелізм, однойменність. Риси спільності та відмінності паралельних та однойменних ладотональностей. Типи тональних співвідношень: відхилення, модуляція, співставлення. Прийоми введення однієї за іншою тональностей. Зміст понять відхилення, модуляція, співставлення. Тональний план. Модуляційна альтерація. Спорідненість тональностей.

5. Лади народної музики: будова та використання.

Лади народної музики: зміст поняття, сфера поширення. Особливості будови звукорядів ладів народної музики. Іонійський, лідійський, міксолідійський – лади народної музики мажорного нахилу; еолійський, фригійський, дорійський – лади народної музики мінорного нахилу.

6. Інтервал. Консонуючі та дисонуючі інтервали.

Сутність поняття інтервал. Кількісна та якісна характеристики інтервалів. Типи класифікації інтервалів. Консонуючі та дисонуючі інтервали. Абсолютний, досконалий, недосконалий консонанс.

7. Інтервали в ладу.

Інтервали натуральних мажору та мінору. Стійкі та нестійкі інтервали. Правила розв'язання інтервалів. Тритони в натуральних мажорі та мінорі, правила розв'язання.

Інтервали гармонічних мажору та мінору. Характерні інтервали. Норми розв'язання. Інтервали діатонічні та хроматичні.

8. Акорд, тризвук. Види акордів. Види тризвуків.

Сутність поняття акорд. Класифікація акордів: тризвуки, септакорди, нонакорди, акорди квартової будови. Тризвучні акорди терцієвої будови. Мажорний, мінорний, збільшений, зменшений. Обернення тризвуків.

9. Тризвуки на ступенях ладу. Тризвуки натуральних мажору та мінору.

Функціональність акорду. Поняття ладових функцій акордів: тоніка, субдомінанта, домінанта. Основні та побічні тризвуки. Особливості їх будови в натуральних мажорі, мінорі.

10. Септакорди. Види. Великі, малі, мажорні, мінорні, зменшені, збільшені септакорди. Обернення септакордів. Домінантовий септакорд.

Поняття «септакорд». Види. Обернення. Особливості будови та розташування в ладу. Малого мажорного септакорду (домінантового септакорду). Обернення D₇, будова, особливості розв'язання у тоніку.

11. Мелодія. Головні елементи будови музичної мови: мотив, фраза, речення. Каденція. Мелодія як основний засіб музичної виразності. Мелодична лінія. Типи. Вокальна та інструментальна мелодії. Принципи інтонаційного розвитку. Головні елементи будови музичної мови: мотив, фраза, речення.

Загальне поняття про синтаксис та структурні особливості музичної мови. Фактори членування мелодії. Каденція. Мотив, фраза, речення. Період.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

Критерії оцінювання результатів фахового випробування систематизовано відповідно до: початкового, середнього, достатнього, високого рівнів за параметрами сформованості предметних компетентностей, зокрема: правильності, логічності, обґрунтованості, цілісності, вичерпності, самостійності відповіді; виразності та технічної грамотності виконання музичного твору.

Структуру оцінки фахового випробування складають оцінки відповідей з питань елементарної теорії музики;
виконання музичного твору;
виконання пісенного твору.

Порядок оцінювання підготовленості вступників

Оцінювання відповіді вступників на вступному випробуванні здійснюється членами фахової атестаційної комісії, призначеної згідно з наказом ректора. Оцінки відповіді кожного вступника визначаються за 200-бальною шкалою: «відмінно» відповідає 180-200 балам; «добре» відповідає 150-179 балам; «задовільно» відповідає 100-149 балам; «незадовільно» відповідає 0-99 балам.

Шкала оцінювання 100-200 балів	Рівні та критерії підготовленості вступників
0-99	Початковий рівень. Вступник не володіє елементарними музичними поняттями. У ході гри на інструменті вступник не зміг виконати програмний матеріал, або завдання виконав лише частково з порушенням стильових особливостей твору. У ході виконання пісні абітурієнт допустив значні інтонаційні та технічні огріхи, виявив часткову або повну відсутність звуковисотного відчуття мелодії та ритмічної організації виконуваного твору
100-149	Середній рівень. Відповідь з елементарної теорії музики містить багато неточностей у визначенні термінів, понять. Вступник не розкриває суті поняття, не знає склад та будову інтервалів ладів, акордів. Відповідь неповна. У ході гри на інструменті абітурієнт виконав програмний матеріал, але допустив ряд помилок у відтворенні нотного тексту, темпу, ритму, поверхнево передали стильові особливості твору. Абітурієнт в цілому якісно виконав пісенний твір, проте допустив окремі вагомні інтонаційні, ритмічні або технічні огріхи.
150-179	Достатній рівень. Відповідь розкриває суть теоретичного питання, але допущені неточності у формулюванні понять, їх класифікації, будові чи розв'язанні на художньому рівні виконаний програмний матеріал, але допущені незначні неточності в артикуляції, нюансуванні, динаміці. У ході виконання вокального твору абітурієнт виявив уміння користуватись

	засобами музичної виразності, здатність відчувати та відтворювати художню образність музичного матеріалу
180-200	Високий рівень. Вступник демонструє достатній рівень знань з елементарної теорії музики, можливі незначні технічні огріхи у відповіді. Правильно, на високому художньому рівні глибоко та емоційно виконує програмний матеріал, всебічно розкриває характерні стильові та жанрові ознаки музичних творів. Абітурієнт на високому рівні володіє інтонаційною виразністю та вокальною технікою в процесі відтворення художньої образності виконуваного пісенного твору.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрейко О. Виконавська культура скрипаля: теорія та методика формування. Львів: Галицька видавнича спілка, 2013.
2. Антонюк В. Вокальна педагогіка (сольний спів): підручник. Київ: Віпол, 2007.
3. Афоніна О. С. Сольфеджіо: навч. посіб. Київ: Мелосвіт, 2006.
4. Брояко Н. Теорія і практика бандурного виконавства. Київ: Ліра-К, 2017.
5. Гризоголазова Т. Методика навчання гри на фортепіано. Київ: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2018.
6. Злотник О. Сонячна музика. Київ: Фоліо, 2008.
7. Калашник М. Уроки елементарної теорії музики: навч. посіб. Харків: Фактор, 2011.
8. Крижановська Т. І., Лосева Т. Ю. Теорія музики: таблиці, схеми, практичні завдання, контрольні тести: навч.-метод. посіб. Рівне, 2007.
9. Кушка Я. С. Методика навчання співу: посібн. з основ вокальної майстерності. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2010.
10. Павленко Т. Сольфеджіо на основі українських народних пісень. Київ, 2008.
11. Смаглій Г. А. Сольфеджіо. Підручник у 6 частинах. Харків: Ранок, 2013.
12. Смаглій Г. А., Маловик Л. В. Основи теорії музики. Харків, 2004.
13. Сташевський А. Сучасна українська музика для баяна: виразальні засоби, композиційні технології, інструментальний стиль. Луганськ: Янтар, 2013.
14. Стотика І., Власенк Е. Основи викладання гри на фортепіано. Мелітополь: МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2020.
15. Юцевич Ю. Музика. Словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС

1. <http://www.rshu.edu.ua>
2. Словник-довідник музичних термінів. URL: <http://term.in.ua/>
3. Національна бібліотека України ім. В. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Наукова бібліотека РДГУ. URL: <https://library.rshu.edu.ua/>
5. Бібліотека українських підручників. URL: <https://westudents.com.ua/>
6. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О.Сухомлинського. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/>
7. Українська музична енциклопедія у 6 томах. URL: https://musicinukrainian.files.wordpress.com/2020/11/ukrainska_muzychna_entsyklopediia_tom_1.pdf
8. Сайт Music Fancy з теорії, аналізу музики. URL: www.musicfancy.net
9. Підручник з теорії (англомовний). URL: <https://hellomusictheory.com/learn/theme-and-variation/>
10. Підручник онлайн з теорії англомовний. URL: <https://musictheory.pugetsound.edu/mt21c/BasicConcepts.html>